

Praha 14. 8. 2007

37

Vybrané ukazatele ekonomiky zdravotnictví v mezinárodním srovnání

Selected Economic Indicators of Health in International Comparison

Souhrn

Tato Aktuální informace přináší mezinárodní porovnání vybraných ukazatelů z nedávno aktualizované databáze OECD Health Data zveřejněné v červenci 2007. Byly vybrány ukazatele z ekonomické oblasti zdravotnictví, jako např. podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu, výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování a výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele.

Summary

This Topical Information brings international comparison of indicators selected from the updated database OECD Health Data as published in July 2007. Indicators of economy of health service were selected, as for instance the proportion of health expenditure in the gross domestic product, health expenditure by sources of financing and per capita health expenditure.

Aktualizace mezinárodní databáze OECD Health Data (červenec 2007)

Česká republika je dlouholetým přispěvatelem do mezinárodních databází OECD Health Data a WHO Health for All. OECD, Directorate for Employment, Labour and Social Affairs publikoval v červenci 2007 novou verzi své aplikace OECD Health Data 2007, dále jen Health Data. Databáze se ve shodě se svým názvem zaměřuje na statisticky podchytitelné stránky zdraví a zdravotnictví v jednotlivých zemích, a to v rámci demografického, sociálního a ekonomického prostředí. Health Data zahrnují 30 členských zemí OECD, tzn. vybrané země Evropy, Severní Ameriky, dále Austrálii, Nový Zéland, Japonsko, Koreu, Turecko a Mexiko.

Formou aktuální informace prezentuje ÚZIS ČR vybrané ukazatele z oblasti ekonomiky zdravotnictví. Pro porovnání jsou uváděny evropské země, USA, Kanada, Japonsko a Korea.

Podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu za rok 2005 - Tab. 1

Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je často používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání. Zjednodušeně představuje podíl výdajů na zdravotnictví na celkových výdajích na nákup zboží a služeb v dané zemi. Takovýto údaj je však nutno považovat vždy pouze za orientační, závisí na cenových hladinách v jednotlivých zemích a může být ovlivněn případnými metodickými rozdíly mezi zeměmi.

V časové řadě tohoto ukazatele podle Health Data se tento podíl v ČR pohybuje v posledních letech kolem 7 %. U ekonomicky srovnatelných zemí jako Řecko, Portugalsko a Maďarsko je tento ukazatel vyšší. Mírně nižší úroveň než ČR vykazují Slovensko, Polsko a Korea, na téměř srovnatelné úrovni se pohybuje Irsko a Finsko. Nejvyšší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP v rámci OECD vykazují USA, a to přes 15 %. Nad 10 % se tento ukazatel pohybuje rovněž u Švýcarska, Francie, Německa, Belgie, Portugalska, Rakouska a Řecka. Ošidnost zjednodušeného chápání ukazatele podílu na HDP vynikne na příkladu Lucemburska - ještě v roce 2002 mělo nižší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP než ČR, ačkoli nelze z toho vyvozovat, že bychom v té době Lucembursko překonávali.

Přes jisté zjednodušené chápání ukazatele podílu výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP, a přes výjimku Lucemburska potvrzující pravidlo, lze obecně odvodit, že ekonomicky vyspělejší země vydávají na zdravotnictví vyšší podíl svého hrubého domácího produktu, což souvisí nejen obecně s vyššími cenami zdravotní péče, ale i s vyspělejšími technologiemi, postupy a léčivými, používanými v těchto zemích. Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP rovněž nevyovídá o efektivitě využití vynaložených prostředků.

Výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování za rok 2005 - Tab. 2

V České republice tvořily výdaje veřejného zdravotního pojištění v roce 2005 téměř 80 % výdajů na zdravotnictví. Cca 8,7 % tvořily výdaje státního a územních rozpočtů a 11,4 % činily soukromé výdaje. Mezinárodní srovnání v tomto ohledu poněkud komplikují rozdílné systémy financování zdravotnictví v různých zemích. Všechny evropské země OECD kromě Řecka vykazují nadpoloviční podíl veřejných zdrojů financování, tedy souhrn veřejných rozpočtů a veřejného zdravotního pojištění. U evropských členských zemí OECD se podíl veřejných zdrojů financí kromě Řecka a Švýcarska pohybuje kolem 70 % a výše. Nejvyšší podíl veřejných financí mají v tomto pořadí Lucembursko (90,6 % za rok 2004), ČR (88,6 %) a Spojené království (87,1 %) a Švédsko (84,6 %).

U řady zemí OECD tvoří významnou část veřejných prostředků na financování zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění. Pořadí zemí podle výše podílu veřejného zdravotního pojištění na celkových výdajích na zdravotnictví je následující: ČR (79,9 %), Francie (74,9 %) a Lucembursko (73,3 % za rok 2004), Německo (67,4 %).

Naproti tomu v Dánsku, Itálii, Irsku, Portugalsku, Švédsku, Norsku a Spojeném království je podíl veřejného zdravotního pojištění nulový nebo zanedbatelný. Zdravotnictví se zde z rozhodující míry (v uvedených zemích zhruba 70 % a více) financuje z veřejných rozpočtů - tedy zjednodušeně řečeno z daní.

Soukromé výdaje na zdravotnictví (jsou jimi přímá vydání obyvatelstva, výdaje neziskových institucí, dary, výdaje zaměstnavatelů na zdraví zaměstnanců, soukromé zdravotní pojištění apod.) jsou dalším zdrojem financování zdravotnictví. Podle výše podílu je v čele evropských zemí OECD Řecko (57,2 %), Švýcarsko (40,3 %), Polsko (30,6 %), Maďarsko (29,5 % v roce 2004) a Španělsko (28,6 %). Zemí s nejnižším podílem soukromých výdajů na zdravotnictví je Lucembursko (9,4 % v roce 2004), ČR (11,4 %), Spojené království (12,9 %), Švédsko (15,4 %) a Dánsko (15,9 %).

Za tuto oblast je možno shrnout, že ČR spolu s Dánskem, Lucemburskem, Norskem, Švédskem a Velkou Británií patří k zemím s vyšším podílem veřejných výdajů na financování zdravotnictví. V ČR jsou rozhodující složkou veřejných financí pro zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění, obdobně jako např. v Belgii, Francii, Lucembursku, Německu a Slovensku. Svým zatím relativně nízkým podílem soukromých

výdajů na zdravotnictví se ČR řadí ke skupině zemí OECD s nižší tzv. spoluúčastí obyvatelstva, nepřekonává však v nízké míře spoluúčasti úroveň Lucemburska.

Výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly - Tab. 3

Health Data umožňují rovněž porovnání výdajů na zdravotnictví na jednoho obyvatele v přepočtu podle kupní síly a cenové hladiny v jednotlivých zemích. V tab. 3 jsou za rok 2005 uvedeny takovéto údaje za 27 zemí OECD (bez Mexika, Austrálie, Nového Zélandu). V tomto porovnání sice ČR předstihla Turecko, Polsko, Slovensko, Koreu a Maďarsko, zaostává však za všemi ostatními evropskými členy OECD. Obdobné srovnání i s obdobným pořadím zemí je v tab. 3 uvedeno rovněž pro veřejné výdaje na zdravotnictví. Zeměmi s nejvyššími celkovými výdaji na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi - pomineme-li USA - jsou Lucembursko (3,6x vyšší než v ČR), Norsko (téměř 3x vyšší), Švýcarsko (2,8x vyšší) a Rakousko (2,4x vyšší). V porovnání veřejných výdajů na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi jsou nejvyšší veřejné výdaje v Lucembursku (3,7x vyšší než v ČR), Norsku (2,8x vyšší), na Islandu (téměř 2,2x vyšší) a ve Francii (téměř 2,1x vyšší).

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

**Tab. 1 - Srovnání podílu celkových výdajů na zdravotnictví
na hrubém domácím produktu ve vybraných zemích OECD**

Země	Podíl v %				
	rok				
	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	6,7	7,1	7,4	7,3	7,2
Belgie	8,7	9,0	10,1	10,2	10,3
Dánsko	8,6	8,8	9,1	9,2	9,1
Finsko	6,7	7,0	7,3	7,4	7,5
Francie	9,7	10,0	10,9	11,0	11,1
Irsko	7,0	7,2	7,3	7,5	7,5
Island	9,2	10,0	10,3	10,0	9,5
Itálie	8,2	8,3	8,3	8,7	8,9
Japonsko	7,9	8,0	8,1	8,0	.
Kanada	9,3	9,6	9,8	9,8	9,8
Korea	5,4	5,3	5,4	5,5	6,0
Lucembursko	6,4	6,8	7,8	8,3	.
Maďarsko	7,2	7,6	8,3	8,1	.
Německo	10,4	10,6	10,8	10,6	10,7
Nizozemsko	8,3	8,9	9,1	9,2	.
Norsko	8,8	9,8	10,0	9,7	9,1
Polsko	5,9	6,3	6,2	6,2	6,2
Portugalsko	8,8	9,0	9,7	9,8	10,2
Rakousko	10,0	10,1	10,2	10,3	10,2
Řecko	9,8	9,7	10,0	9,6	10,1
Slovensko	5,5	5,6	5,9	7,2	7,1
Spojené království	7,5	7,7	7,8	8,1	8,3
Španělsko	7,2	7,3	7,9	8,1	8,2
Švédsko	8,7	9,1	9,3	9,1	9,1
Švýcarsko	10,9	11,1	11,5	11,5	11,6
Turecko	7,5	7,4	7,6	7,7	7,6
USA	13,9	14,7	15,2	15,2	15,3

Zdroj: OECD Health Data, červenec 2007

Tab. 2 - Výdaje na zdravotnictví v roce 2005 podle zdrojů financování jako % z celkových výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD

Země	Veřejné výdaje			Soukromé výdaje
	Veřejné výdaje celkem	z toho		
		veřej. zdrav. pojištění	veřejné rozpočty	
Česká republika	88,6	79,9	8,7	11,4
Belgie	72,3	.	.	27,0
Dánsko	84,1	.	84,1	15,9
Finsko	77,8	16,6	61,1	22,2
Francie	79,8	74,9	4,9	20,2
Irsko	78,0	0,5	77,4	22,0
Island	82,5	34,0	48,5	17,5
Itálie	76,6	0,1	76,4	23,4
Japonsko ¹⁾	81,7	65,9	15,9	18,3
Kanada	70,3	1,5	68,8	29,7
Korea	53,0	41,1	11,9	47,0
Lucembursko ¹⁾	90,6	73,3	17,4	9,4
Maďarsko ¹⁾	70,5	59,9	10,6	29,5
Německo	76,9	67,4	9,5	23,1
Nizozemí ¹⁾	.	59,5	2,8	.
Norsko	83,6	14,8	68,8	16,4
Nový Zéland	78,1	.	78,1	21,9
Polsko	69,3	57,9	11,4	30,6
Portugalsko	72,7	0,8	71,9	27,3
Rakousko	75,7	46,0	29,7	24,3
Řecko	42,8	.	.	57,2
Slovensko	74,4	65,2	9,2	25,6
Spojené království	87,1	.	.	12,9
Španělsko	71,4	4,9	66,5	28,6
Švédsko	84,6	.	84,6	15,4
Švýcarsko	59,7	42,5	17,2	40,3
Turecko	71,4	37,7	33,7	28,6
USA	45,1	12,9	32,1	54,9

¹⁾ údaj za rok 2004

Zdroj: OECD Health Data, červenec 2007

**Tab. 3 - Celkové a veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v roce 2005
v přepočtu na paritu kupní síly ve vybraných zemích OECD (\$ PPP)**

Země	Celkové výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100	Veřejné výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100
Česká republika	1 479	100	1 310	100
Turecko	586	40	418	32
Polsko	867	59	601	46
Slovensko	1 137	77	846	65
Korea	1 318	89	698	53
Maďarsko ¹⁾	1 337	90	942	72
Portugalsko	2 033	137	1 478	113
Španělsko	2 255	152	1 609	123
Finsko	2 331	158	1 813	138
Japonsko ¹⁾	2 358	159	1 927	147
Itálie	2 532	171	1 938	148
Spojené království	2 724	184	2 371	181
Švédsko	2 918	197	2 469	188
Irsko	2 926	198	2 281	174
Řecko	2 981	202	1 277	97
Nizozemsko ¹⁾	3 094	209	.	.
Dánsko	3 108	210	2 614	200
Německo	3 287	222	2 527	193
Kanada	3 326	225	2 337	178
Francie	3 374	228	2 693	206
Belgie	3 389	229	2 451	187
Island	3 443	233	2 842	217
Rakousko	3 519	238	2 665	203
Švýcarsko	4 177	282	2 493	190
Norsko	4 364	295	3 647	278
Lucembursko ¹⁾	5 352	362	4 851	370
USA	6 401	433	2 884	220

¹⁾ údaj za 2004

\$ PPP: teoretická jednotka pro přepočet dle kupní síly a cenové hladiny v dané zemi

Zdroj: OECD Health Data, červenec 2007